

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Bezoekadres:

Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
T 070 340 79 11
F 070 340 78 34

www.rijksoverheid.nl

Kenmerk

1796736-213912-DMO

Uw brief

23 oktober 2020

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de datum
en het kenmerk van deze
brief.*

Datum 17 december 2020
Betreft Brief Indische kwestie

Geachte heer M.,

Op 23 oktober jongstleden heeft u mij een mail gestuurd met een verzoek om een reactie op de zogenaamde Indische kwestie. U heeft deze mail in afschrift naar de Tweede Kamer gestuurd. De Vaste Commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft op basis daarvan mij op 9 november 2020 verzocht een afschrift van mijn reactie te sturen aan deze commissie.

Uw mail betreft de zogenaamde backpay-kwestie, waarbij voormalig ambtenaren van het Nederlands-Indisch gouvernement en voormalig militairen van het Koninklijk Nederlands-Indisch Leger tijdens de Japanse bezetting van Nederlands-Indië geen (volledig) achterstallig salaris of soldij betaald hebben gekregen.

U stelt dat de backpay-kwestie naast juridische aspecten, ook een morele zijde heeft. De verwijzing naar Nederlands-Indië en later Indonesië als verantwoordelijke partij voor uitbetaling van deze backpay vindt u een moreel verwerpelijk argument, omdat het stelt dat Nederlandse staatsburgers in Nederlands-Indië niet dezelfde grondrechten hadden als staatsburgers in Nederland. Het getuigt ook van een moreel verwerpelijke houding ten aanzien van alle destijds niet-Nederlandse staatsburgers, die vanwege hun trouw aan Nederland, de voormalige kolonie hebben moeten ontvluchten.

Voorts stelt u dat de Nederlandse regering Nederlands-Indië de facto bestuurde en een autonoom handelende rechtspersoon Nederlands-Indië nooit heeft bestaan. U verwijst daarbij naar de machtsverhouding tussen Nederland en Nederlands-Indië.

Graag reageer ik op hetgeen u mij heeft geschreven.

De backpay-kwestie is voor velen een zaak die nog niet is afgesloten, een gevoel van onrecht overheerst bij hen. Ik kan mij dat goed voorstellen. Ik zie de teleurstelling en het verdriet. Na de ontberingen die soldaten en ambtenaren in dienst van het Nederlands-Indisch gouvernement hadden geleden onder de Japanse bezetting, was het voor velen van hen een grote teleurstelling dat zij in de daarop volgende decennia geen salaris of soldij uitbetaald hebben gekregen. Deze gevoelens werden en worden gedeeld door hun echtgenotes, weduwen, kinderen en kleinkinderen.

Tegelijkertijd is het een vaststaand feit dat in de tweede helft van de jaren '50 in diverse arresten van de Hoge Raad (Poldermans/Staat van 15 juni 1956 en Froeling/Staat van 28 maart 1958) geoordeeld is, dat claimanten voor achterstallig salaris en soldij zich niet tot de Staat de Nederlanden konden wenden. Dit is een duidelijk juridisch oordeel, hoe vervelend dit ook is voor betrokkenen. Het feit dat Nederlands-Indië een kolonie was van moederland Nederland en Nederland tot eind 1949 de uiteindelijke zeggenschap had, doet niets af aan het rechterlijk oordeel. Krachtens de destijds geldende Indische Comptabiliteitswet gold dat Nederlands-Indië een rechtspersoon was, waarvan de eigendommen, baten en lasten waren gescheiden van die van Nederland. Dit betekent dat de Nederlandse Staat niet aansprakelijk is voor de achterstallige salarissen van voornoemde ambtenaren en militairen. Zij waren immers in dienst van het Nederlands-Indische gouvernement, niet van Nederland.

**Directoraat Generaal
Langdurige Zorg**
Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
Team D

Kenmerk
1796736-213912-DMO

Verder wijs ik er op dat de Nederlandse overheid in de afgelopen decennia verschillende initiatieven heeft ontplooid om personen uit voormalig Nederlands-Indië financieel tegemoet te komen. In 2001 is Het Gebaar ingesteld, dat diende als compensatie wegens de kille ontvangst bij aankomst in Nederland. In 2015 trad de Backpay-regeling in werking, tot stand gebracht in overleg met het Indisch Platform en breed gesteund door de Tweede Kamer. Deze regeling was bedoeld als finale financiële tegemoetkoming op morele gronden voor niet uitbetaalde salarissen aan op dat moment nog in leven zijnde oud-militairen en oud-ambtenaren. Eerder was de Uitkeringswet Indisch Geïnterneerden (1981) van kracht, op basis waarvan voormalig geïnterneerden en hun weduwen een eenmalige uitkering van 7500 gulden ontvingen.

Voorts is in 2018 de Subsidieregeling collectieve erkenning van Indisch en Moluks Nederland in werking getreden. Deze regeling dient ter erkenning voor wat de Indisch Molukse gemeenschap tijdens de oorlog in Nederlands-Indië heeft meegemaakt en vervolgens bij aankomst in Nederland heeft moeten ondergaan. Op basis van de regeling kunnen leden van de Indische en Molukse gemeenschap subsidie aanvragen voor projecten die gericht zijn op Indisch Moluks Nederland

De voornoemde regelingen kunnen het gevoel van onrecht en teleurstelling niet wegnemen. Ik ben mij daar terdege van bewust. Op basis van het vorenstaande deel ik evenwel uw stelling, dat de Nederlandse overheid zijn aansprakelijkheid ontkent, niet. Een dergelijke aansprakelijkheid bestaat niet in juridische zin, terwijl er vanuit moreel oogpunt diverse initiatieven door de overheid zijn ontplooid. De inzet van mijn beleid richt zich daarom op de toekomst. In dat kader stel ik in de periode 2020 tot 2022 € 20.4 miljoen extra beschikbaar voor extra activiteiten in het kader van de geschiedenis van voormalig Nederlands-Indië en het Indische erfgoed in Nederland (brief aan de Tweede Kamer van 15 oktober 2020, 20 454, nr. 163). Ook als dank en erkenning voor wat de Indische gemeenschap heeft betekend voor Nederland. De geschiedenis en het cultureel erfgoed van voormalig Nederlands-Indië in alle facetten horen bij de Nederlandse samenleving.

Ten slotte wijs ik u er op dat op 8 december de Tweede Kamer de motie Van Gerven (Tweede Kamer, vergaderjaar 2020–2021, 35 570 XVI, nr. 125) met 149 stemmen heeft aangenomen. Deze motie stelt dat het wenselijk zou zijn om ook voor de groep van op 15 augustus 2015 nog levende weduwen van militairen en ambtenaren een financiële regeling te treffen.

Het kabinet wordt gevraagd te onderzoeken of een dergelijke financiële regeling haalbaar en uitvoerbaar is en, zo ja, op welke wijze dit kan worden vormgegeven. Ik buig mij op dit moment over de uitvoering van deze motie.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Een afschrift van deze reactie stuur ik, conform het verzoek van de Vaste Commissie voor VWS, geanonimiseerd naar de Tweede Kamer.

Hoogachtend,

de staatssecretaris van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

Paul Blokhuis

**Directoraat Generaal
Langdurige Zorg**
Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
Team D

Kenmerk
1796736-213912-DMO